

Beslut om Filosofiska fakultetens riktlinjer för disputation samt utseende av betygsnämnd och fakultetsopponent

Beslut

Filosofiska fakulteten beslutar att "Filosofiska fakultetens riktlinjer för disputation och utseende av betygsnämnd och fakultetsopponent" ska träda i kraft i enlighet med de ikraftträdandebestämmelser som anges i styrdokumentet (se bilaga).

Detta beslut ersätter fakultetens tidigare beslut *Filosofiska fakultetens riktlinjer för disputation och utseende av betygsnämnd och fakultetsopponent* (LiU-2022-03396, med beslutsdatum den 15 september 2022),

Beslutet ska föras in i Linköpings universitets (LiU:s) regelsamling.

Skäl till beslut

Filosofiska fakultetens forskarutbildningsnämnd har i samband med tillämpningen av riktlinjerna funnit behov av att göra revideringar och förtydliganden i riktlinjerna. Nämnden har därför inkommit med en begäran om uppdatering av riktlinjerna.

Filosofiska fakultetens riktlinjer har uppdaterats avseende följande punkter:

- I avsnitt 4 tydliggörs hur disputation ska tillkännages. Den tidigare rutinen med tillkännagivande på universitets anslagstavla utgår.
- I avsnitt 5 förtydligas krav på motsvarande docentkompetens i de fall opponent eller betygsnämndsledamot ej är verksam i Sverige.
- I avsnitt 6 förtydligas jävsreglerna vid förekomst av samförfattande med handledare.
- I avsnitt 7 anges vilken information om fakultetens forskarutbildningar som ska framgå på omslaget till avhandlingen. En förändring av minsta antalet tryckta avhandlingar framgår också.
- I avsnitt 9 förtydligas ej tjänstgörande ersättares eventuella närvaro vid betygsnämndssammanträdet.

Därutöver har vissa omformuleringar och redaktionella ändringar gjorts i dokumentet i syfte att förtydliga riktlinjerna.

Handläggningen av beslutet

Detta beslut har fattats av dekanen Ulf Melin efter föredragning av utbildningsledaren Charlotta Einarsson och prodekanen Asta Cekaite.

Ärendet bereddes av Filosofiska fakultetens forskarutbildningsnämnd vid dess möte den 23 september 2024.

Redaktionen för regelsamlingen har granskat beslutets form.

Ulf Melin

Asta Cekaite

Charlotta Einarsson

Sändlista:

Prefekter och proprefekter med ansvar för forskarutbildning vid IBL, IKOS, Tema, IEI och IDA
Forskarstudierektorer och forskarutbildningsadministratörer vid IBL, IKOS, Tema, IEI och IDA
Studentkåren StuFF
Doktorandombud vid LiU
Regelsamlingen
Dokument- och arkivenheten

Filosofiska fakultetens riktlinjer för disputation samt utseende av betygsnämnd och fakultetsopponent

1 Bakgrund

Bestämmelser om doktorsexamen och disputation finns i 6 kap. högskoleförordningen (1993:100) samt i Linköpings universitets (LiU:s) beslut om Riktlinjer för utbildning och examination på forskarnivå.

I föreliggande riktlinjer specificeras de regler som gäller för disputationer inom Filosofiska fakulteten vid LiU.

2 Doktorsavhandlingens form och språk

En doktorsavhandling utformas antingen som ett enhetligt sammanhängande verk (monografi) eller som en sammanläggning av vetenskapliga uppsatser som doktoranden har författat ensam eller gemensamt med andra personer (sammanläggningsavhandling). Vid samförfattande ska doktorandens insats redovisas. Sammanläggningsavhandling ska bestå av samtliga texter – som särtryck om de publicerats, annars som manuskript – samt i förekommande fall en sammanfattande text (kappa).

Doktorsavhandlingen ska skrivas på svenska, danska, norska, engelska, franska eller tyska. En avhandling som är skriven på svenska ska ha en sammanfattning på engelska och vice versa. Om avhandlingen är skriven på franska, tyska, danska eller norska ska det finnas en sammanfattning både på svenska och engelska. Till doktorsavhandlingen fogas ett kortfattat engelsk- och svenskspråkigt referat (abstract), vilket även trycks på ett s.k. spikblad. På spikbladet ska också uppgifter om opponent samt tid och plats för disputationen anges.

3 Anmälan om disputation

Huvudhandledaren ska anmäla disputation till Filosofiska fakultetens forskarutbildningsnämnd på för ändamålet särskilt utformad blankett där förslag på fakultetsopponent, ordförande vid disputationen, ledamöter i betygsnämnd (inklusive ersättare) och tid för disputationen framgår.

Anmälan bör vara forskarutbildningsnämnden tillhanda senast två veckor före nämndens nästkommande sammanträde. Tiden mellan det att anmälan behandlas i forskarutbildningsnämnden och disputation bör vara minst två månader.

4 Tid och plats för disputation

Disputationsakten bör äga rum under terminstid och under normal svensk kontorstid i en lokal vid LiU. Om disputation ska äga rum på annan tid än terminstid erfordras synnerliga skäl. Ordförande, opponent, respondent samt minst en av betygsnämndens ordinarie ledamöter ska normalt delta på plats. Övriga deltagare i disputationsakten kan delta på distans via videokonferens eller motsvarande om detta bedöms som lämpligt. Vid särskilda skäl kan ordförande, opponent, respondent och samtliga betygsnämndens ledamöter delta på distans via videokonferens eller motsvarande. Särskilt skäl kan exempelvis vara omständigheter som omöjliggör nationella eller internationella resor eller unik kompetens hos opponent eller betygsnämndsledamot som önskar delta på distans. Eventuellt återopande av särskilt skäl för deltagande på distans ska anges och motiveras i anmälan om disputation.

Vid Filosofiska fakulteten får inte mer än en disputation äga rum samtidigt.

Lokal för disputationen bokas av institutionen. Disputationen tillkännages genom att avhandlingen offentliggörs via spikning senast tre veckor före disputationen. Vidare ansvarar institutionen för att information om disputationen publiceras på LiU:s externa webbplats.

5 Kriterier för utseende av betygsnämnd och fakultetsopponent

Betyg för en doktorsavhandling beslutas av en betygsnämnd, som utses särskilt för varje disputation. Vid betygssättningen ska hänsyn tas både till innehållet i avhandlingen och avhandlingens offentliga försvar.

En betygsnämnd består av tre eller fem ledamöter. Vid Filosofiska fakulteten tillämpas principen att majoriteten av ledamöterna i betygsnämnden ska utses bland lärare vid annat lärosäte eller motsvarande. Ledamot i betygsnämnd ska ha minst docentkompetens eller motsvarande utländsk vetenskaplig kompetens vilken kort ska motiveras i anmälan om disputation. Endast om synnerliga skäl föreligger kan annan person utses till ledamot. Den som varit handledare för doktoranden får inte ingå i betygsnämnden.

Vid utseende av betygsnämnd utses även en ersättare som kan träda in i det fall en av ledamöterna i betygsnämnden inte kan närvara p.g.a. förhinder som akut uppkommit. Ersättaren kan vara anställd vid LiU. I det fall en av de ordinarie ledamöterna i betygsnämnden är anställd vid LiU får dock inte den ordinarie ledamoten och ersättaren vara anställda vid samma institution.

Olika kön ska vara representerade i betygsnämnden. Endast om synnerliga skäl föreligger kan betygsnämnd bestående av endast ett kön utses.

Opponent ska ha minst docentkompetens eller motsvarande utländsk vetenskaplig kompetens vilken kort ska motiveras i anmälan om disputation. Opponenten får inte vara verksam vid LiU.

Vid utseende av opponent och betygsnämndsledamöter, inklusive ersättare, ska fastställda jävsregler beaktas, se vidare nedan.

Eventuell anhållan om avsteg från de grundläggande kriterierna för betygsnämndsledamot, ersättare och fakultetsopponent ska utförligt motiveras och framgå av anmälan om disputation. Vidare ska även eventuellt återopande av särskilda skäl för ordförandes, opponents, respondents eller samtliga betygsnämndsledamöters deltagande via videokonferens eller motsvarande motiveras.

Utifrån förslag i anmälan om disputation från huvudhandledaren beslutar Filosofiska fakultetens forskarutbildningsnämnd på delegation från fakultetsstyrelsen om utseende av ledamöter i betygsnämnd (inklusive ersättare), fakultetsopponent, ordförande vid disputationen samt tid för disputationen.

6 Jävsregler vid disputation

För att säkerställa att examination vid disputationen sker på ett rättssäkert och opartiskt sätt är det av högsta vikt att opponent och betygsnämndsledamöter utses så att jäv inte kan misstänkas föreligga. Ytterst handlar det om lärosätets, handledarens, opponentens, betygsnämndsledamöternas och disputandens trovärdighet och legitimitet. Även om jäv möjligtvis inte föreligger i förvaltningslagens mening, är det olyckligt – inte minst för disputanden – om fokus hamnar på ledamöters eventuella opartiskhet istället för på avhandlingens kvalitet.

Opponent och betygsnämndsledamöter bedöms vara jäviga om de

- aktivt har deltagit i handledningen av den forskarstuderande,
- någon gång har samförfattat med den forskarstuderande,
- har samförfattat med handledare under de senaste fem åren räknat från publikationsdatum¹,
- har annat nära samarbete i professionell mening med handledare eller den forskarstuderande,
- står i beroendeställning till handledare eller den forskarstuderande,
- har en uppenbar vänskapsrelation eller ovänskap med handledare eller den forskarstuderande.

¹ Undantag kan göras då det är uppenbart att sampublication inte har inneburit ett nära samarbete, exempelvis vid stora samlingsverk med många oberoende författare. Undantag kan även göras vid mångåriga publiceringsprocesser om det kan styrkas att det faktiska samarbetet inte ägt rum under de senaste fem åren.

7 Publicering samt distribution av avhandling

Doktorsavhandlingar vid Filosofiska fakulteten ska publiceras i fakultetens gemensamma skriftserie Linköping Studies in Arts and Sciences. Respektive institution lämnar närmare upplysningar om eventuella institutionsspecifika serier.

Om inte copyrighthinder eller andra hindrande omständigheter föreligger ska avhandlingar från Filosofiska fakulteten även publiceras elektroniskt via Linköping University Electronic Press.

En doktorsavhandling ska ha granskats inför disputation, exempelvis vid ett seminarium. Granskningen omfattar också en plagieringskontroll. Resultatet granskas av handledaren tillsammans med doktoranden som en del i arbetet med att färdigställa avhandlingen.

Inför att doktorsavhandlingen ska publiceras i fakultetens gemensamma skriftserie Linköping Studies in Arts and Sciences ombeds doktoranden att vända sig till universitetsbiblioteket för att erhålla följande information:

- ISBN- och ISSN-nummer. I det fall avhandlingen ges ut på förlag lämnar förlaget ut ISBN-nummer. Detta nummer ska meddelas biblioteket.
- Nummer i avhandlingsserien Linköping Studies in Arts and Sciences.

På avhandlingens baksida ska följande text anges:

För avhandlingar skrivna på svenska: Vid Filosofiska fakulteten vid Linköpings universitet bedrivs forskning och forskarutbildning i mångvetenskapliga forskningsmiljöer, ofta med utgångspunkt i breda problemområden. Linköping Studies in Arts and Sciences är fakultetens egen skriftserie för publicering av forskning. Denna avhandling kommer från XXX vid institutionen för XXX.

För avhandlingar skrivna på engelska: At the Faculty of Arts and Sciences at Linköping University, research and doctoral studies are carried out within interdisciplinary research environments, often addressing broad problem areas. Linköping Studies in Arts and Sciences is the Faculty's own series for publishing research. This thesis comes from the Division XXX at the Department of XXX.

Doktoranden bör i god tid innan avhandlingen färdigställs ta kontakt med biblioteket för att bland annat diskutera strategier för att sprida information om avhandlingen.

Doktorsavhandlingar vid Filosofiska fakulteten ska tryckas i en upplaga om minst 50 exemplar. Dessa exemplar distribueras enligt anvisningarna nedan.

Senast tre terminsveckor före disputationen ska doktorsavhandlingen distribueras enligt följande:

- Till Universitetsbiblioteket levereras fem exemplar. Biblioteket utfärdar digitalt kvitto på leveransen vilket skickas till registrator.
- Till den egna institutionen lämnas det antal exemplar som institutionen beslutat om. Dessa är avsedda dels för intern distribution, dels för distribution till institutioner vid övriga lärosäten i landet. Institutionen svarar för denna distribution. Institutionen utfärdar digitalt kvitto på leveransen, vilket skickas till registrator.
- Till fakultetskansliet levereras två exemplar. Något kvitto utfärdas inte.
- Återstående exemplar av avhandlingen fördelas mellan institutionen och doktoranden, dock bör doktoranden erhålla minst 15 exemplar.

I de medel som Fakultetsstyrelsen för filosofiska fakulteten avsätter för respektive forskningsmiljö ingår ersättning för tryckkostnader och övriga kostnader för disputation såsom arvode till opponent och resekostnader för opponent och betygsnämndsledamöter.

8 Spikning

Offentliggörande av doktorsavhandlingen (så kallad spikning) ska ske senast tre veckor före disputationsdatum. Detta föregås av tillstyrkande av dekanen att avhandlingen kan spikas. Dessa tre veckor bör infalla under terminstid.

Spikningen sker genom att avhandlingen fysiskt spikas upp på universitetets anslagstavla, specifikt för detta ändamål. Senast i samband med spikningen registreras avhandlingen även elektroniskt i universitetets publikationsdatabas. Om synnerliga skäl föreligger kan dekanen medge förkortad spikningstid.

Mer preciserad beskrivning av spikningsprocessen förmedlas av fakultetskansliet.

9 Betygsnämndens sammanträde

Efter disputationen ska betygsnämnden sammanträda för att sätta betyg på doktorsavhandlingen. Opponenten, handledarna och ersättaren i betygsnämnden har rätt att närvara vid sammanträdet. Däremot får inte opponenten, handledarna eller ersättaren (som inte ersätter ordinarie ledamot) i betygsnämnden delta i betygsnämndens beslut.

Betygsnämnden utser ordförande inom sig. Betygsnämnden är beslutsför när alla ledamöter är närvarande. Om betygsnämndens ledamöter har olika uppfattning gäller majoritetsbeslut. Beslut om underkänt betyg måste motiveras.

Ett protokoll för disputationen ska innehålla uppgifter om betygsnämndens ledamöter och den som varit ordförande samt den person som deltagit som opponent. Samtliga betygsnämndsledamöter ska underteckna beslutet. Godkänns avhandlingen innehåller beslutet endast denna information. Underkänns avhandlingen ska däremot skälen för detta redovisas.

10 Betyg

Doktorsavhandlingen ska bedömas med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygsättningen ska hänsyn tas till innehållet i avhandlingen och till försvaret av densamma.

En avhandling som författas av två eller flera personer gemensamt får godkännas som doktorsavhandling om författarnas insatser kan särskiljas.

11 Ikraftträdande

Dessa riktlinjer träder i kraft den 18 oktober 2024.

Signature page

This document has been electronically signed
using eduSign.

eduSign